

LUTHERSK «MISJONSPARLAMENT»

av

ODD KVAAL PEDERSEN

De ca. 180 bisper, kirkepresidenter, misjonsledere og misjonærer som kom til det 15. møtet i Det Lutherske Verdensforbunds Kommisjon for Verdensmisjon (CWM) på Solborg ungdomsskole ved Stavanger i juli i år, ga et levende og imponerende inntrykk av bredden i luthersk kirke- og misjonsliv. Denne artikkelen kan ikke gi noe helt presist og samtidig dekkende referat av det den høyst uensartede og bokstavelig talt fargerike forsamling hadde for seg. Målet må være å gi noen inntrykk fra dette «stabsmøtet» slik det fortonte seg for en iakttager ved pressebordet.

At deltagerne røpet meningsforskjeller når det gjaldt f. eks. kirkesyn, skriftsyn, ekumenikk og kvinnelige prester, er det ingen grunn til å fortie. Men ved forhandlingsbordene i underkomitéer og plenum hadde representanter for travle misjonsentra i Amerika og Europa mulighet til å tale åpent ut med utsendinger fra Asia og Afrika om aktuelle spørsmål og problemer i de unge kirkene — det være seg på Kameruns savanner, i Hong Kongs flyktningeblokker, i det apartheid-splittede Sør-Afrika eller i Japans myldrende millionbyer. Og man må ha lov til å skrive under på den karakteristikk misjonsdirektør, dr. Arne Sjøvik ga under en samtale med pressefolk siste dagen:

— Tross sterke spenninger, tross ulike oppfatninger av både praktisk og teoretisk art, har møtet vist en sterk vilje til åpenhet og enhet.

CWM's rolle og begrensning

For ordens skyld kan det være nyttig å henlede oppmerksomheten på CWM's presentasjon av sin egen rolle — og begrensning. Kommisjonen for Verdensmisjon og dens utøvende organ,

Avdelingen for Verdensmisjon (DWM), er ikke gitt noe alment og verdensomfattende ansvar for «misjon» og «evangelisering». Det Lutherske Verdensforbunds eksekutivkomité har i sin definisjon av Kommisjonens og Avdelingens oppgave sagt at de skal «betjene de lutherske kirkene i deres arbeid i Asia og Afrika og nærliggende øyer på alle de måter som er mulige og tilrådelige». Kommisjonen og Avdelingen er altså «geografisk orienterte enheter innenfor Det Lutherske Verdensforbund».

Likevel var det ikke til å unngå at både foredrag og diskusjoner under CWM-møtene på ny og på ny åpenbarte hvor vesentlig det er at misjonsoffensiven og misjonstenkningen ikke ensidig rettes mot det vi tradisjonelt kaller «misjonsland», men også mot det mer eller mindre avkristnede vesten. På Solborg fikk man mange eksempler på at problemer og vansker som man venter de nye kirkene skal løse, fremdeles står uløst i våre gamle kirker i vest. Ett av eksemplene: I sitt foredrag om «Dåpen, dens betydning og praksis i kirkens misjon» sa professor dr. O. G. Myklebust bl. a. at barnedåpen må være uløselig knyttet til en kristen oppdragelse. Dermed var søkelyset rettet både mot vår gjengse, men høyst uklare dåpspraksis og det kompleks av problemer som det samme spørsmål reiser i de unge kirkene.

I tilknytning til dette, men fra en helt annen sammenheng, faller det fristende å ta med en replikk av biskop Stefano *Moshi* fra Tanganyika. Der er syv lutherske kirker slått sammen til én felleskirke, og Solborg-møtet gikk inn for å få opprettet et organ til å samordne hjelp og mannskap til felleskirken som er en frukt av 16 høyst ulike misjonsselskapers arbeid. En taler ville vite om et slikt initiativ kunne virke som «dirigering utenfra», men biskop Moshi, som selv stilte seg positivt til forslaget, svarte med et smil: «Når kalvene samles, samles også kuene!»

Med utgangspunkt i denne lille hverdagsiakttagelse ville den første afrikanske, lutherske biskop ha sagt at når de unge kirkene kunne komme fram til enighet og samarbeid, måtte det også kunne stimulere «moderkirkene» til større fellesskap og fellesinnsats.

Fellesskap og konkretisering

I disse bestrebelse er CWM et nøkkelorgan. Kirkesammenlutningen i Tanganyika er bare ett eksempel på hvordan det felles-lutherske dominerer bildet. Som det ble sagt i en kommentar til møtet, blir det stadig vanskeligere å tegne misjonskart som tydelig viser «våre egne» misjonsfelt. Vi står i en felles-kirkelig sammenheng og overfor en misjonsoppgave som gjør det tvingende nødvendig å koordinere innsatsen.

Det er en situasjon som i internasjonalt misjonsliv ikke er ny, men som ikke helt har fått feste i hjemlige misjonssinn. Her står man også uten tvil foran — eller midt oppi — en nyorientering som krever mye både av forkynnelsen og av misjonens «public relations». Det er naturlig at man griper etter et kjent begrep — noe konkret for tanken, et stedfestet mål for hjelpetringen, et synlig sikte for bønn. Men det behøver ikke bli noen spenning mellom fellesskap og konkretisering. Samtidig som man stimulerer en misjonskjærlighet og et offersinn som evner å se helheten, kan man jo peke på at nettopp gjennom samarbeid og fellesinnsats er det vokst opp prosjekter som det ellers ville vært umulig å realisere.

I CWM-sammenheng faller det naturlig å peke på det mest ruvende, «Radio Evangeliets Røst» som i dag har en potensiell lytterskare på en milliard mennesker i Afrika og Asia. At dette prosjektet også bygger på et samarbeid med kirker og institusjoner utenfor den lutherske «verdensfamilien», burde kunne inspirere til et enda sterkere syn for de muligheter fellesskapet og fellesinnsatsen gir.

Blant alt det materiale som senderens dynamiske direktør, nordmannen dr. Sigurd *Aske*, la fram under Solborg-møtet, kunne man dvele lenge ved driftsbudsjettet på 3,5 millioner kroner, utbyggingen av lokalstudios og mulighetene for å la evangeliets stemme få lyde sterkere også bak «bambusteppet».

Men en liten historie fra prosjektets «newsletter» kan kanskje gjøre inntrykket av senderens muligheter mer konkret: En taxibuss er på vei gjennom den arabiske ørken. Plutselig sier sjåføren

til den eneste kristne passasjerer: «Nå skal vi høre på din stasjon — Radio Voice of the Gospel!» I den neste halvtimen sitter alle passasjerene — de fleste muhammedanere — og lytter over bilradioen på et kristent program mens bussen sluker kilometerne gjennom det mistrøstige ørkenlandskapet.

Historien kunne uten tvil suppleres med flere om hvordan det kristne budskap via radiobølger har muligheter til å nå ut til mennesker som aldri kommer innenfor kirkens vegger — enten fordi det ikke er noen kirke der hvor de bor, eller fordi de har forskanset seg bak sine egne murer.

Men radiomisjon er ikke automat-misjon. I den rapport som dr. Aske la fram understreket han at et radioprograms skjebne ligner mye på dagsavisens — det kommer plutselig og forsvinner plutselig. Derfor må det legges stor vekt på lytterkontakt og «etterarbeid» for at programmene skal få mer varig virkning.

Å forkynne Kristus til Hans verden, er mottoet for «Radio Evangeliets Røst». Med et slikt redskap i sin tjeneste, kan dette høres forholdsvis enkelt ut. Men som dr. Aske også sterkt understreket: Erfaringene viser at mange kristne kirker er mer vant til å tale til seg selv og sine egne enn til å forkynne evangeliet for utenforstående. «Vi må snakke ukristelig om kristelige ting for å få ikke-kristne til å forstå oss», sa dr. Aske, ellers kan «Evangeliets Røst utarte til å bli en fryktelig kostbar internasjonal, kristen hustelefon.»

Kravene til kvalitet og ydmykhet hos forkynneren blir ikke mindre om man også får kristne fjernsynssendinger — en mulighet som særlig Stavanger-bispen, dr. Fridtjov Birkeli mente man for alvor måtte vurdere. «Teknikken har gitt den kristne verdensmisjon uhørte muligheter, måtte prestisjen aldri hindre oss i å realisere dem», sa biskopen i sine fengende velkomstord fra Den norske kirke.

På mange vis var Solborg-møtet med på å legge opp til en misjonsoffensiv på bred front. Men den samvittighetsfulle behandling av «detaljsspørsmål» som foregikk i de mange underkomitéene, bar bud om at man heller ikke underkjenner betydningen av de små enheter og de ensomme vaktposter — om

man skal tale med militærstrategiens håndgripelige, men ikke særlig vakre språk.

Luthersk åpenhet – eller ghetto?

Det er forkjært å oppfatte CWM-møtet som noe agitasjonsmøte for nye og – etter noens mening – farlige strømninger. Men et slikt stabsmøte ville være meningsløst om man ikke lot deltagerne bli konfrontert med det som rører seg i teologi og misjonstenkning.

Kommisjonens president, Lübeckbispen, dr. Heinrich Meyer som selv har vært misjonær i India i 21 år, var en av dem som sterkt tok til orde for en større åpenhet:

– En lutheraner som ikke er ekumenisk, er sekterisk! Luthersk teologi ligner av og til en bil som har kjørt ut i myra. Den trenger noen til å løfte den opp på veien igjen.

I tråd med presidentens ord faller noen ord av professor i nytestamentlig teologi, dr. Warren *Quanbeck* fra St. Paul, Minnesota, som på Solborg holdt foredrag om «Åpenbaring – Guds ord og Skriften». I en sluttreplik i diskusjonen etter foredraget sa professoren:

– Vi vet at vi ikke vet nok, men vi vil ikke at andre skal oppdage det. Derfor bygger vi gjerder – mot den katolske kirke, mot den moderne vitenskap, mot det samfunn som omgir oss. Men hvis vi lar oss lede av evangeliets kraft og frihet i bevisstheten om at det vi tilbyr er Jesus Kristus selv, vil vi også komme over usikkerheten i vår teologiske tenkning. Vi må ikke isolere oss som lutheraner i et samfunn som ikke spør etter Jesus Kristus. En isolert luthersk kirke er en ghetto.

Hjelp og misjon

Det er naturlig at Solborg-møtet også i høy grad kom til å beskjeftige seg med det kompleks av problemer som forholdet mellom materiell utviklingshjelp og den mer direkte forkynnelse reiser. Det har vært god misjonstradisjon å betrakte dette som to sider av samme sak. Men de store institusjonene er i noen monn blitt et problem for kirken fordi de med all sin teknikk har

hatt en tendens til å skille seg ut fra menighetens liv og bli ledet mer av velferdsstatens prinsipper enn av prinsippene i kristen misjon.

Derfor ser man med adskillig forventning fram til en konferanse om legemisjon som skal holdes i Tyskland kommende sommer og som er en av de fire store lutherske misjonskonferanser CWM-møtet gjorde vedtak om. Konferansens mål er å søke å trekke opp linjer for et velferds- og barmhjertighetsarbeid i en tid hvor det er lettere å vinne gehør for fysisk enn for åndelig hjelp. Dette er i høy grad et nøkkel-spørsmål for CWM som skal disponere et budsjett på 5,6 millioner kroner til misjonsformål i Asia og Afrika.

I alle fall på dette område er det interessant å merke seg at det store fellesskap ikke ensidig oppmuntrer til ruvende institusjoner, men tvert om stimulerer til en besinnelse på lokalmenighetens diakoni — til en stille og spontan omsorg for syke gjennom små klinikker og ved menighetspleie.

Ellers knytter det seg stor interesse til de tre øvrige konferanser som CWM gjorde vedtak om. Den første, som holdes utenfor Hannover våren 1964, skal under biskop Hanns *Liljes* ledelse ta for seg den kristne kirkes forhold til jødefolket. Videre skal det på høstparten holdes en all-asiatisk luthersk konferanse på Sumatra og litt senere en all-afrikansk luthersk konferanse i Addis Abeba.

Solidaritet med kirken i Sør-Afrika

Det ville være utenkelig i dag å holde en misjonskonferanse uten å komme inn på forholdene i Sør-Afrika der apartheid-politikken i økende grad kaster skygger også innover kirkens mark. Som følge av tvangsflyttingen av ikke-hvite er kirker, skolehus, prestegårder og andre kirke-eiendommer til en verdi av 2,6 millioner kroner blitt totalt verdiløse. De er nemlig blitt liggende i områder hvor menneskene de skulle betjene, ikke lenger bor.

Samtidig som CWM gikk inn for at Det Lutherske Verdensforbund skulle søke å yte hjelp til bygging av nye kirker, var møtet også av den mening at kirken i Sør-Afrika trenger støtte

fra en samlet verdensopinion i sitt erstatningskrav til regjeringen for tapt kirke-eiendom.

CWM gjorde også et annet viktig vedtak når det gjelder Sør-Afrika. Etter anmodning fra den lutherske kirke i landet gikk man inn for å sende en ung, men erfaren teolog med innsikt i afrikansk kultur- og samfunnsliv til Sør-Afrika. Den som får jobben, skal studere kirkens misjonsarbeid i et miljø som for det første er preget av apartheidpolitikken edderkoppspinn av lover og forordninger, for det annet av de store folkeflyttningene og den økte industrialiseringen og for det tredje av de stadig voksende sektene. I dag er det over 2 000 av dem. På grunnlag av dette studium vil kirken bedre vite hvordan den skal yte hjelp – åndelig og materielt.

Møtet med unge kirker

Noe av det mest positive ved CWM-møtet denne gang var den kontakt man hadde anledning til å stifte med kirkeledere og legmenn fra Asia og Afrika. Også forrige gang Kommisjonen for Verdensmisjon la sitt møte til Norge – Hurdal 1956 – var de unge kirkene representert, men tallet på deltagere fra «misjonslandene» har aldri vært så stort som under Solborg-møtet. Det har delvis sammenheng med at mange av dem kunne stikke innom Stavanger underveis til Det Lutherske Verdensforbunds generalforsamling i Helsinki.

At disse representantene for asiatiske og afrikanske kirker fikk komme til orde gjennom avisenes referater og intervjuer, er en bivirkning av Solborg-møtet som man ikke skal undervurdere. For norske avislesere kan det i høy grad være en stimulans til omvurdering av ett og annet i de tradisjonelle tankebaner når f.eks. en afrikaner spør når Norge og andre vestlige land har tenkt å invitere afrikanere hit som misjonærer. Eller når en indisk kirkeleder forteller at kirker i hans hjemland lenge har sendt misjonærer til Afrika.

Solborg-møtet var først og fremst et arbeidsmøte – preget av samvittighetsfull behandling av store og små tiltak. Men det var også en mektig inspirasjon til ny gjennomtenkning og ny innsats.

Det er mulig at man etter en slik sesjon i det lutherske «misjonsparlament» kunne høste applaus om man lot ironien spille over de kirkens sendemenn som reiser over land og hav og tynger sine hjerner med tankekonstruksjoner, sine koffertene med dokumenter og sine respektive kirkebudsjetter med billetttilskudd. Saktens kunne man også lage fornøyelige karikaturer på hesblesende amerikansk effektivitet og tysk grundighet. Bjelken i vårt eget skandinaviske øye er det kanskje ikke fullt så enkelt å bli vår.

En slik karikering ville ikke bare virke urettferdig, den ville også virke dum. Uten å ville føre noe forsvar for det lutherske «misjonsparlamentet», er det likevel riktig å peke på at en bred forsamling som møtes forholdsvis ofte, innebærer en garanti mot vilkårlighet og dirigering «fra toppen» og en mulighet til et effektivt fellesskap der alle sider kommer fram.